

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД
№ *РДМ-1810.17.03*.....2017 г.

На основание чл. 10, ал. 1 и ал. 3, т. 4 от Закона за професионалното образование и обучение, § 74 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение (обн. ДВ, бр. 59 от 2016 г.), при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс за осигуряване на документация за придобиване на професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение и във връзка с разработване на учебни планове за професионално обучение на лица, навършили 16 години

УТВЪРЖДАВАМ

Рамкови програми Г за професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация съгласно приложението.

Рамковите програми Г се прилагат за лицата, навършили 16 години, които са приети за обучение за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация след утвърждаването и публикуването на програмите на интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

 ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

/п/

/п/

ПРОФ. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ

Министър на образованието и науката

РАМКОВИ ПРОГРАМИ Г

ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

**С ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

Утвърдена със Заповед № РД09-1810/17.03.2017 г.

София, 2017 г.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ

Рамкови програми Г за професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация са разработени на основание чл. 13б, ал. 1 във връзка с чл. 10, ал. 3, т. 4 и чл. 12, т. 3 от Закона за професионалното образование и обучение.

1.2. ЦЕЛ НА РАМКОВИТЕ ПРОГРАМИ

Целта на рамковите програми Г е да регламентират придобиване на четвърта степен на професионална квалификация (СПК) за лица, навършили 16 години, в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Националната квалификационна рамка (НКР).

1.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА РАМКОВИТЕ ПРОГРАМИ

Рамковите програми Г определят възрастта, входящото образователно и квалификационно равнище на кандидатите, както и съдържанието и продължителността на професионалното обучение.

Рамковите програми Г са разработени за всяка форма на обучение и съдържат общия брой часове за придобиване на видовете професионална подготовка за целия период на обучение.

Рамковите програми Г са предназначени за разработване на учебни планове по специалност от професия за професионално обучение на лица, навършили 16 години.

2. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ КАНДИДАТИТЕ, ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО

2.1. Изискване за минимална възраст

Навършени 16 години към датата на кандидатстване за професионалното обучение.

2.2. Изисквания за входящо минимално образователно равнище, форми на обучение и продължителност на обучението

Варианти на рамкови програми		Минимално входящо образователно и/или квалификационно равнище	Форми на обучение	Продължителност на обучението
Г1	за начално професионално обучение с придобиване на четвърта СПК	завършено средно образование	дневна	до 2 (две) години
Г2	за начално професионално обучение с придобиване на четвърта СПК		вечерна	до 2 (две) години
Г3	за начално професионално обучение с придобиване на четвърта СПК		задочна	до 2 (две) години
Г4	за начално професионално обучение с придобиване на четвърта СПК		обучение чрез работа	до 2 (две) години

Г5	за продължаващо професионално обучение	завършено средно образование и придобита квалификация по професия или по част от професия	дневна; вечерна; задочна	определено с конкретната документация
----	--	---	--------------------------	---------------------------------------

Формите на обучение и учебното време и броят обучаеми се определят от обучаващата институция.

- **Дневната форма**

на обучение е присъствена и включва учебни занятия, изпити по учебни предмети или модули съгласно учебния план и се организира след 7 ч. и завършва до 19 ч. за не повече от 8 учебни часа на ден и за не повече от шест дни в седмицата.

- **Вечерната форма**

на обучение е присъствена и включва учебни занятия, изпити по учебни предмети/модули съгласно учебния план и се организира след 17 ч. за не повече от 6 учебни часа и за не повече от шест дни в седмицата.

- **Задочната форма**

на обучение включва учебни занятия, самостоятелна подготовка и изпити по учебни предмети или модули съгласно учебния план. Учебните занятия и изпитите се организират в сесии. Учебните занятия включват обзор на учебното съдържание по съответния учебен предмет или модул и насоки за самостоятелна подготовка за изпитите. Условието и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на обучаващата институция.

- **Индивидуалната форма**

на обучение се организира за отделен обучаем и включва учебни занятия, както и изпити или текущи проверки по учебни предмети или модули. Условието и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на обучаващата институция.

- **Самостоятелната форма**

е неприсъствена форма на обучение, при която обучаемите се подготвят самостоятелно и се явяват на изпити по учебни предмети или модули съгласно учебния план за дневна форма на обучение. Условието и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на обучаващата институция.

- **Дистанционната форма**

на обучение се осъществява чрез средствата на съвременните информационни и комуникационни технологии и включва дистанционни учебни часове, присъствени часове за практическо обучение, самоподготовка, текуща обратна връзка за резултатите от обучението и присъствени изпити за определяне на оценките по учебните предмети от учебния план.

Дистанционна форма на обучение може да се организира в групи за обучаемите или за отделен обучаем от обучаваща институция, която разполага с необходимите технически и технологични условия. За обучението в дистанционна форма обучаемият самостоятелно си осигурява необходимите технически и технологични средства.

- **Обучението чрез работа (дуалната система на обучение)**

се организира от обучаващата институция въз основа на партньорство с един или няколко работодатели и включва: практическо обучение в реална работна среда и обучение в институция в системата на професионалното образование и обучение с изключение на централните за информация и професионално ориентиране. Графикът за разпределение на учебното време се разработва съвместно и се утвърждава от работодателя/ите и директора или ръководителя на обучаващата институцията. Условието и редът за провеждане на обучение чрез работа (дуална система на обучение) се определя с наредба на министъра на образованието и науката.

3. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНИЯ ПЛАН

3.1. Общи положения

3.1.1. Учебният план се разработва в съответствие с определен вариант на рамкови програми Г и ДОС за придобиване на квалификации по професии.

3.1.2. В конкретния учебен план общият брой учебни часове се разпределя за изучаване на учебни предмети или модули от общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка за теория и практика на професията. Учебни часове за практическо обучение може да се предвидят в отрасловата и разширената професионална подготовка, като се отчитат общите характеристики на професиите от съответното професионално направление.

3.1.3. Общата професионална подготовка е съвкупност от компетентности в областта на здравословните и безопасни условия на труд, на икономиката и на предприемачеството, посочени в ДОС за придобиване на квалификация по професия с четвърта степен на професионална квалификация. В учебния план часовете за обща професионална подготовка са не повече от 10 на сто от общия брой задължителни учебни часове на професията.

3.1.4. Разширената професионална подготовка е съвкупност от компетентности, които развиват и усъвършенстват отделни компетентности от общата, отрасловата и/или специфичната професионална подготовка.

3.1.5. Учебните часове, предвидени за практическо обучение са не по-малко от 50 на сто от общия брой часове за изучаване на учебните предмети или модули от отрасловата и специфична професионална подготовка.

3.1.6. Учебният план за професионално обучение се разработва от обучаващата институция самостоятелно или съвместно със заявителя на професионалното обучение и се утвърждава от директора на обучаващата институция.

3.2. Съдържание на учебния план

3.2.1. Титулна страница

- Код и наименование на професионалното направление;
- Код и наименование на професията;
- Код и наименование на специалността;
- Степен на професионална квалификация;
- Ниво по национална квалификационна рамка;
- Форма на обучение;
- Входящо минимално образователно и квалификационно равнище;
- Продължителност на обучение;
- Организационна форма на обучение;

3.2.2. Разпределение на учебното време по видове професионална подготовка за изучаване на учебни предмети или модули по учебни часове за периода на обучение;

3.2.3. Начин на завършване и удостоверяване на професионалното обучение;

3.2.4. Пояснителни бележки (описание на организацията на обучението в съответната обучаваща институция, специфични методи на обучение, методи на проверка и оценка и друга необходима информация).

3.3. Структура на учебния план

Раздел А. Задължителни учебни часове

I. Обща професионална подготовка

II. Отраслова професионална подготовка

III. Специфична професионална подготовка

Раздел Б. Избираеми учебни часове

IV. Разширена професионална подготовка

В зависимост от спецификата на всяка специалност от професия учебните часове за практика на професията се разпределят за:

- Учебна практика;
- Производствена практика;
- Практическо обучение в реална работна среда за обучение чрез работа (дуална система на обучение).

3.4. Учебен план за дистанционна форма на обучение

Въз основа на варианта на учебния план по рамковите програми Г за дневна форма на

обучение и на ДОС за придобиване на квалификация по професии се разработват учебни планове за дистанционна форма на обучение в зависимост от конкретните възможности и спецификата на професията за достигане на единиците резултати от ученето.

3.5. Учебен план за продължаващо професионално обучение

Въз основа на вариантите на учебни планове по рамковите програми Г и на ДОС за придобиване на четвърта СПК по специалности от професии се разработват учебни планове в зависимост от придобитата предходна степен на професионална квалификация.

4. РАМКИ НА УЧЕБНИ ПЛАНОВЕ ЗА ВАРИАНТИ НА РАМКОВИ ПРОГРАМИ Г

4.1. РАМКА НА УЧЕБЕН ПЛАН ЗА ВАРИАНТ Г1 - за начално професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация – дневна форма на обучение

№	Учебни предмети/модули	Всичко учебни часове
Раздел А - задължителни учебни часове		
I.	<i>Обща професионална подготовка</i>	
	Теория на професията	
II.	<i>Отраслова професионална подготовка</i>	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
III.	<i>Специфична професионална подготовка</i>	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
	Производствена практика	
	Всичко раздел А	Най-малко 1 200 часа
Раздел Б – избираеми учебни часове		
IV.	<i>Разширена професионална подготовка</i>	Най-малко 60 часа
	Всичко за раздел А + раздел Б	Най-малко 1 260 часа

4.2. РАМКА НА УЧЕБЕН ПЛАН ЗА ВАРИАНТ Г2 - за начално професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация – вечерна форма на обучение

№	Учебни предмети/модули	Всичко учебни часове
Раздел А - задължителни учебни часове		
I.	Обща професионална подготовка	
	Теория на професията	
II.	Отраслова професионална подготовка	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
III.	Специфична професионална подготовка	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
	Производствена практика	
Всичко раздел А		Най-малко 840 часа
Раздел Б – избираеми учебни часове		
IV.	Разширена професионална подготовка	Най-малко 42 часа
Всичко за раздел А + раздел Б		Най-малко 882 часа

4.3. РАМКА НА УЧЕБЕН ПЛАН ЗА ВАРИАНТ Г3 - за начално професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация – задочна форма на обучение

№	Учебни предмети/модули	Всичко учебни часове
Раздел А - задължителни учебни часове		
I.	Обща професионална подготовка	
	Теория на професията	
II.	Отраслова професионална подготовка	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
III.	Специфична професионална подготовка	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
	Производствена практика	
Всичко раздел А		Най-малко 600 часа
Раздел Б – избираеми учебни часове		
IV.	Разширена професионална подготовка	Най-малко 30 часа
Всичко за раздел А + раздел Б		Най-малко 630 часа

4.4. РАМКА НА УЧЕБЕН ПЛАН ЗА ВАРИАНТ Г4 - за начално професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация – обучение чрез работа (дуална система на обучение)

№	Учебни предмети/модули	Всичко учебни часове
Раздел А - задължителни учебни часове		
I.	<i>Обща професионална подготовка</i>	
	Теория на професията	
II.	<i>Отраслова професионална подготовка</i>	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
III.	<i>Специфична професионална подготовка</i>	
1.	Теория на професията	
2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
	Практическо обучение в реална работна среда	
	Всичко раздел А	Най-малко 1200 часа
Раздел Б – избираеми учебни часове		
IV.	<i>Разширена професионална подготовка</i>	Най-малко 60 часа
	Всичко за раздел А + раздел Б	Най-малко 1260 часа

4.5. РАМКА НА УЧЕБЕН ПЛАН ЗА ВАРИАНТ Г5 - за продължаващо професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация

№	УЧЕБНИ ПРЕДМЕТИ/МОДУЛИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА	ВСИЧКО УЧЕБНИ ЧАСОВЕ
РАЗДЕЛ А - Задължителни учебни часове		
I.	Обща професионална подготовка	
1.	Учебни предмети/модули, по които е проведено обучение или валидирани компетентности:	
1.1.	.....	
2.	Учебни предмети/модули, по които ще се проведе обучение:	
2.1.	.....	
II.	Отраслова професионална подготовка	
1.	Учебни предмети/модули, по които е проведено обучение или валидирани компетентности:	
1.1.	Теория на професията	
1.1.1.	.....	
1.2..	Практика на професията:	
1.2.1.	.....	
2.	Учебни предмети/модули, по които ще се проведе обучение:	
2.1.	Теория на професията	
2.1.1.	.....	
2.2.	Практика на професията:	
	Учебна практика	
1.2.1.	.....	
III.	Специфична професионална подготовка	
1.	Теория на професията	
1.1.	.....	
2.	Практика на професията:	
2.1.	Учебна практика	
2.1.1.	.....	
2.2.	Производствена практика	
Всичко за раздел А - за придобиване на четвърта СПК – дневна форма		Най-малко 1200 часа
Всичко за раздел А - за придобиване на четвърта СПК – вечерна форма		Най-малко 840 часа
Всичко за раздел А - за придобиване на четвърта СПК – задочна форма		Най-малко 600 часа
РАЗДЕЛ Б – Избираеми учебни часове		
IV.	Разширена професионална подготовка – дневна/вечерна/задочна форма	60/42/30 часа
	.....	
Всичко за раздел А + раздел Б - за придобиване на четвърта СПК - дневна форма		Най-малко 1260 часа
Всичко за раздел А + раздел Б - за придобиване на четвърта СПК - вечерна форма		Най-малко 882 часа
Всичко за раздел А + раздел Б - за придобиване на четвърта СПК - задочна форма		Най-малко 630 часа

5. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ ИЛИ МОДУЛИ ПО УЧЕБНИТЕ ПРЕДМЕТИ, ВКЛЮЧЕНИ В УЧЕБНИТЕ ПЛАНОВЕ

5.1. Структура на учебната програма

- Наименование на учебния предмет
- Код и наименование на професионалното направление
- Код и наименование на професията
- Код и наименование на специалността
- Общо представяне на учебната програма
- Цели на обучението по учебния предмет
- Учебно съдържание:
  - раздели и теми
  - препоръчителен брой на учебните часове
- Очаквани резултати от ученето – знания, умения и компетентности

5.2. Структура на учебната програма по модули

- Наименование на модула
- Код и наименование на професионалното направление
- Код и наименование на професията
- Код и наименование на специалността
- Описание на модула
- Място на модула в учебния план и връзка с другите модули
- Единици резултати от ученето (ЕРУ) и резултати от ученето (РУ), определени в държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия
- Знания, умения и компетентности
- Препоръчителен брой на учебните часове
- Оценяване, критерии за оценяване и възможни средства за оценяване на ЕРУ и РУ
- Дидактически и методически препоръки

5.3. Съдържание на учебната програма

5.3.1. Учебните програми по учебните предмети или модулите от общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка се разработват съвместно с представители на бизнеса въз основа на ДОС за придобиване на квалификация по професии с четвърта степен на професионална квалификация в съответствие с броя учебни часове, определени в учебните планове, по специалност от професия и се утвърждават от директора на обучаващата институция.

5.3.2. Учебните програми по учебните предмети или модули от разширената професионална подготовка се разработват съвместно с представители на бизнеса като съвкупност от компетентности, които развиват и усъвършенстват отделни компетентности от общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка, като се отчита спецификата на всяка специалност от професията и се утвърждават от директора на обучаващата институция.

6. ЗАВЪРШВАНЕ И УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ НА УЧЕНИЦИ

6.1. Професионалното обучение по рамкови програми Г се завършва след успешно положен държавен изпит за придобиване на четвърта СПК.

6.2. Държавният изпит за придобиване на четвърта СПК се провежда в две части - по теория на професията и по практика на професията по национална изпитна програма, утвърдена от министъра на образованието и науката.

6.3. Организацията и провеждането на държавния изпит се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

6.4. Придобитата четвърта степен на професионална квалификация се удостоверява със Свидетелство за професионална квалификация. Съдържанието на документа се определя в държавния образователен стандарт за информацията и документите.

6.5. По свое желание придобилият четвърта степен на професионална квалификация може да получи Европейско приложение към Свидетелството за професионална квалификация.